

Lindha Makne
Kvalitets- och myndighetschef
lindha.makne@trelleborg.se
0410-73 43 31

Bildningsnämnden

Kvalitetsberättelse för den medicinska delen av elevhälsan läsåret 2020/2021

Sammanfattning

Kvalitetsberättelsen utgör en del av den medicinska delen av elevhälsans ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:19, HSLF:FS 2017:12). Se sid. 2-8 i denna tjänsteskrivelse.

Den medicinska delen av elevhälsan ska enligt 2 kap. skollagen (2010:800)

- arbeta förebyggande och hälsofrämjande
- stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa.

Måluppfyllelsen läsåret 2020/2021 bedöms vara god. Samtliga elever, som enligt upprättad verksamhetsplan ska erbjudas hälsobesök, har erbjudits sådant. Vaccinationer har erbjudits enligt nationella barnvaccinationsprogrammet. Rutiner, handlingsplaner samt läkemedelsdelegation har reviderats och uppdaterats. Skolsköterskorna har ett samordnande ansvar för smittskydd i skolan. Under läsåret har covid-19 inneburit att skolsköterskorna har fått fungera rådgivande till elever, personal och vårdnadshavare kring hur smitta kan begränsas. Skolsköterskorna har även varit beredda att rycka in i äldrevården vid ett omfattande personalbortfall på grund av pandemin.

Beslutsunderlag

BIN-Tjänsteskrivelse-Kvalitetsberättelse för den medicinska delen av elevhälsan läsåret 2020/2021 (daterad 2021-08-25)

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden föreslås besluta

att godkänna Kvalitetsberättelse för den medicinska delen av elevhälsan läsåret 2020/2021.

Beslutet skickas till

-

Bildningsförvaltningen

E-post bildningsforvaltningen@trelleborg.se

Webb www.trelleborg.se

Besöksadress Henry Dunkers gata 1

Postadress Box 79, 231 21 Trelleborg

Telefon 0410-73 30 00

Fakturaadress

Box 173, 231 23 Trelleborg

Org.nr 212000-1199

Kvalitetsberättelse för den medicinska delen av elevhälsan läsåret 2020/2021

Bakgrund

Organisation

I skollagen (2010:800) kap.2 § 25 framgår att för eleverna i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, sameskola, specialskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta, medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Elevhälsans medicinska insatser styrs av skollagen, hälso- och sjukvårdslagstiftningen samt Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens författningar relevanta för verksamheten. Vägledning för elevhälsan 2016, utgiven av Skolverket och Socialstyrelsen, utgör ett kunskapsstöd för den medicinska delen av elevhälsan. Verksamheten styrs också av de rutiner och riktlinjer som finns upprättade kopplade till ovanstående lagstiftning.

Ur kommentar till skollagen kap. 2 § 25 framgår att ”Den del av elevhälsan som motsvarar dagens skolhälsovård ska även fortsättningsvis anses utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till den övriga elevhälsan och den särskilda elevstödande verksamheten i övrigt (se författningskommentaren till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)).”

Den medicinska delen av elevhälsan består av skolsköterskor och skolläkare. Inom bildningsförvaltningen i Trelleborgs kommun finns 14,7 heltidstjänster som skolsköterska, fördelade på 15 anställda. Skolläkare har under läsåret tillhandahållits genom avtal med Skolpool AB, till en omfattning av 20 procent.

Verksamhetschef är kvalitets- och myndighetschef inom bildningsförvaltningen. En skolsköterska med uppdrag som medicinskt ledningsansvarig biträder verksamhetschefen i frågor av medicinsk karaktär. Medicinskt ansvarig för verksamheten är skolläkaren.

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12

Enligt allmänna råd kopplat till 7 kap. ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:19) bör vårdgivare varje år upprätta en sammanhållen kvalitetsberättelse av vilken det bör framgå hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under föregående kalenderår samt vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra verksamheten samt vilka resultat som har uppnåtts.

Kvalitetsberättelsen utgör en del av den medicinska delen av elevhälsans ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:19, HSLF:FS 2017:12).

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12 med tillhörande rutiner är väl förankrade. Verksamhetsplan för läsåret 2021/2022 fastställs av bildningsnämnden vid läsårets första sammanträde. Avvikelsesrapportering är väl förankrad och används som ett förbättringsinstrument för att höja patientsäkerheten. Rutiner revideras och nya upprättas kontinuerligt för att förbättra verksamheten.

Nationellt uppdrag

Hälso- och sjukvårdslagstiftningen utgör ett övergripande regelverk för hur hälso- och sjukvård ska bedrivas för att garantera hela befolkningen en högkvalitativ, kostnadseffektiv och patientsäker vård utifrån den enskildes behov. Lagstiftningen är densamma för sjukvårdande behandling inom öppen- och slutenvård och förebyggande hälsovård i skolans elevhälsa. Skolans skyldighet att bedriva elevhälsa och elevhälsoarbetets inriktning regleras i 2 kap. 25-28 §§ skollagen (2010:800). Vägledning för elevhälsan framtagen av Socialstyrelsen och Skolverket är en gemensam vägledning för att stärka elevhälsans arbete och för att bidra till utveckling av likvärdig elevhälsa i hela landet.

Den medicinska delen av elevhälsan ska enligt 2 kap. skollagen (2010:800)

- arbeta förebyggande och hälsofrämjande
- stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa.

Samråd med elevhälsans medicinska insatser ska enligt 3 kap. skollagen (2010:800) göras vid utredning om särskilt stöd om det inte är uppenbart obehövligt.

Varje elev ska erbjudas minst tre hälsobesök jämt fördelade under grund- och grundsärskoletiden och ett hälsobesök under gymnasie- och gymnasiesärskoletiden som innefattar allmänna hälsokontroller.

Eleverna ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller om behov föreligger. Den medicinska delen av elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande och har en särskild uppgift i att uppmärksamma tecken på somatisk och psykisk ohälsa och elevers behov av stöd innan mer omfattande problem utvecklats. Enligt skollagen har eleven även rätt att vid behov få enklare sjukvårdsinsatser.

Hälsobesöken är ett erbjudande till elever och vårdnadshavare och huvudmannen är ålagd att se till att samtliga elever erbjuds sådana enligt nationellt fastställt program.

Enligt Vägledning för elevhälsan ska elevhälsans medicinska insats utöver det generella uppdraget

- tillföra medicinsk kompetens och omvårdningskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt det svenska barnvaccinationsprogrammet
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning

- ta tillvara kunskap om elevernas hälsa i skolans arbete.

Måluppfyllelse och kvalitet

Arbeta förebyggande och hälsofrämjande

- alla elever ska erbjudas hälsobesök i nyckelåldrar enligt antagen verksamhetsplan
- alla elever ska erbjudas vaccination enligt nationella barnvaccinationsprogrammet
- medverka i skolans systematiska arbetsmiljöarbete

Måluppfyllelse:

Årshjulet för det planerade skolsköterskearbetet enligt hälso- och sjukvårdslagarna (t ex vaccinationer och hälsobesök) används av samtliga skolsköterskor.

Samtliga elever, som enligt upprättad verksamhetsplan ska erbjudas hälsobesök, har erbjudits sådant. Under normala omständigheter är det ytterst få hälsobesök som inte genomförs och då på grund av särskilda skäl, t.ex. att vårdnadshavarna tackar nej. Under läsåret har den rådande pandemin, covid-19, dock påverkat verksamheten, vilket har medfört att inte alla hälsobesök har kunnat genomföras enligt plan. Perioder av fjärrundervisning och hög frånvaro på grund av symtom försvårade och försenade genomförandet av hälsobesöken. För att samtliga elever skulle kunna erbjudas hälsobesök under läsåret, för att inte missa elever i behov av andra vårdinsatser, fattade verksamhetschef beslut om att genomföra förkortade hälsobesök i årskurs 8 under den senare delen av vårterminen. Detta har noterats i journalerna för de aktuella eleverna. Elever där skolsköterskan identifierade inte tidigare kända vårdbehov har erbjudits uppföljande besök för eventuell remittering till andra vårdinstanser. Under läsåret har 2812 hälsobesök genomförts, och 75 inskrivningssamtal för nyanlända i grund- och gymnasieskola.

Den begränsade tillgången till skolläkare under läsåret har inneburit att elever har fått vänta på medicinska bedömningar och att remisser till andra vårdinstanser inte har skickats inom skäligen tid. Under våren 2021 har en rekryteringsprocess av skolläkare pågått. Från och med terminsstart hösten 2021 finns en heltidsanställd skolläkare på plats.

Vaccinationer har erbjudits enligt nationella barnvaccinationsprogrammet. Totalt har 1182 vaccinationer genomförts inom vaccinationsprogrammet. Nyanlända elever och elever som inte följt det nationella vaccinationsprogrammet har, efter ordination av skolläkaren, erbjudits kompletterande vaccinationer. Under 2020/2021 har 49 kompletterande vaccinationer genomförts.

Vaccinationstäckningen bedöms generellt som god. Under 2020/2021 har vårdnadshavare tackat nej till 79 vaccinationer. Den övervägande delen av dessa avser vaccination mot humant papillomvirus, HPV, som erbjuds både flickor och pojkar i årskurs 5. Föregående läsår var motsvarande siffra 61.

Rutiner, handlingsplaner samt läkemedelsdelegationer har reviderats och uppdaterats enligt plan.

Stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål

- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilda insatser
- aktivt bistå elever i behov av särskilt stöd
- skolsköterskans tillgänglighet ska prioriteras
- skolsköterskorna är särskilt uppmärksamma på skolfrånvaro som kan ha medicinska orsaker
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning

Måluppfyllelse:

Några av skolsköterskor har mer än en skolenhet som ansvarsområde. Den varierande storleken på elevantalet gör att tjänster måste delas mellan skolor. Kontinuitet och tillgänglighet är viktiga faktorer för en trygg och tillitsfull kontakt. Skolsköterskan tillämpar i möjligaste mån öppen mottagning.

Hälsobesöken innefattar ett hälsosamtal där eleverna ska ges möjlighet att få diskutera och reflektera över sin egen hälsa och sina levnadsvanor. Hälsosamtalen beskrivs av skolsköterskorna som ett mycket viktigt redskap i det hälsofrämjande arbetet som skolsköterskorna gör inom ramen för sitt omvårdnadsarbete.

I samtalet med skolsköterskan kan det framkomma hälsoproblem som eleven inte varit medveten om tidigare. Samtalen är elevcentrerade och det är viktigt att eleverna är delaktiga och känner sig respekterade. Skolsköterskan har en skyldighet att ta upp och diskutera aspekter utifrån sin professionella kunskap som hon kan se förbättrar elevens hälsa. Hälsobesöket är ett viktigt verktyg som, förutom att identifiera tecken på ohälsa, såväl fysisk som psykisk, kan stärka det friska och ge eleverna möjlighet att utveckla strategier att hantera olika svårigheter.

Samtliga skolsköterskor anger vid uppföljning att hälsobesöken bidragit till att identifiera problem eller symtom som senare föranlett olika former av insatser. Uppföljning av elever med särskilda behov görs kontinuerligt. Både i hälsobesöken och vid mottagningsbesök uppmärksammas särskilt sömn, kost, motion, koncentration, inlärning och stress. Huvuddelen av skolsköterskor uppmärksammar att tecken på psykisk ohälsa bland eleverna fortsätter att öka.

Skolnärvaron är en viktig friskfaktor och är ett högt prioriterat arbetsområde. Uppföljning visar att den medicinska delen av elevhälsans kompetenser efterfrågas i allt högre grad i dessa ärenden och i ett tidigare skede. Uppföljningen av frånvaro har dock försvårats under ett läsår där elever i högre utsträckning har varit frånvarande som ett resultat av strikta restriktioner kring även milda symtom på luftvägsinfektion.

Samtliga skolsköterskor har ingått i skolornas elevhälsoteam där de har tillfört medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens. Skolsköterskorna har deltagit i arbetet med att ge eleverna kunskaper om hälsofrämjande levnadsvanor. I hälsobesöket i årskurs 8 samt på gymnasiet har det även givits tillfälle att diskutera hälsa utifrån ett yrkesmedicinskt perspektiv.

Bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa

- varje elev ska känna sig trygg i samband med sitt möte med den medicinska delen av elevhälsan
- den medicinska delen av elevhälsans medicinska sakkunskap om eleven ska tas tillvara i skolans inre arbete

Måluppfyllelse:

Skolläkarens och skolsköterskornas bemötande är viktigt för att eleverna ska känna sig trygga och tillitsfulla. De återkommande besöken har gett skolsköterskan en möjlighet att bygga upp en relation till varje elev, och den relationen kan vara en viktig grund för senare spontana besök, om eleven upplever problem eller svårigheter i skolan. Samtliga skolsköterskor har i hälsobesöken tagit upp livsstilsrelaterade frågor och frågor kring elevens skolsituation.

Efter samtycke från vårdnadshavare/myndig elev har skolläkare och skolsköterska möjlighet att vidarebefordra viktig medicinsk sakkunskap som kan påverka elevens lärande, utveckling och hälsa.

Under läsåret har skolsköterskorna manuellt samlat statistik från hälsobesöken för att identifiera fokusområden för det hälsofrämjande arbetet framöver. En övergripande analys av inkommen statistik visar att omfattningen av organiserad fysisk aktivitet varierar stort mellan skolorna. Vad gäller kost och sömn är resultaten likvärdiga och övergripande i linje med de rekommendationer som finns.

Under läsåret har förberedelser för att införa digitala hälsoenkäter samt vaccinationstillstånd gjorts. Detta implementeras kommande läsår.

Delta i utredningsarbete för elever i behov av särskilt stöd

- vid utredning om särskilt stöd ska samråd med elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövligt

Måluppfyllelse:

I utredningsarbetet deltar skolläkare och skolsköterska utefter ärendets art. Synpunkterna dokumenteras i utredningen. Vid skolformutredning ska medicinsk bedömning alltid göras av skolläkare. Medicinskt ansvarig skolsköterska och skolläkare har uppdaterat rutiner för medicinsk bedömning i samband med skolformsutredning.

Under läsåret har den begränsade tillgången till skolläkare fördröjt de medicinska bedömningarna inför beslut om skolformsutredning. Vid läsårets slut var några ännu inte slutförda.

Samverkan

- den medicinska delen av elevhälsan ska samverka med de aktörer som främjar elevens utveckling

Måluppfyllelse:

Regelbundna möten genomförs med skolsköterskor/skolläkare/verksamhetschef under hela läsåret. Samtliga skolsköterskor ingår i skolornas elevhälsoteam. Samverkan sker med t ex vuxenpsykiatriska sjukvården, socialtjänsten,

ungdomsmottagningen, vårdcentraler, barn- och ungdomshabilitering, barnmottagning samt Region Skåne. Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har inte fungerat tillfredsställande under läsåret. Anledningen till detta är den ansträngda personalsituationen som fortsatt råder inom BUP Trelleborg.

Nätverksträffar med kollegor inom den medicinska delen av elevhälsan genomförs månatligen. Under läsåret har nätverksträffarna genomförts via länk. Ett nytt inslag i träffarna är kollegial handledning i mindre grupper. Syftet är att skolsköterskorna ska kunna diskutera anonymiserade ärenden eller generella frågeställningar med sina kollegor för att på så sätt öka det kollegiala lärandet. En utvärdering av den kollegiala handledningen visade att skolsköterskorna ser positivt på möjligheten att utbyta erfarenheter och ta stöttning av kollegor i olika frågeställningar. Samtidigt efterfrågas tydligare struktur i samtalen och under kommande läsår kommer gruppen att arbeta efter en gemensam samtalsmodell.

Orosanmälan görs digitalt via kommunens e-tjänst. Under läsåret har skolsköterskorna gjort 25 orosanmälningar. Föregående läsår var antalet 17. Skolsköterskorna deltar under normala omständigheter vid uppföljande samtal med socialtjänsten samt berörda personer, det har dock av inte genomförts i samma utsträckning under läsåret på grund av covid-19.

Vidare har skolsköterskorna fortsatt varit beredda att rycka in i äldrevården vid ett omfattande personalbortfall på grund av pandemin. En bemanningsplan som kan aktiveras snabbt finns för att säkerställa att elever i ett sådant läge fortsatt har tillgång till medicinsk elevhälsa, om än i begränsad omfattning. Under läsåret uppstod inget behov av att aktualisera planen som dock fortsätter att gälla om situationen förändras under kommande läsår.

Egenkontroll

Egenkontrollen har omfattat processer och rutiner för vaccination, hälsobesök, journalföring och introduktion. Rutiner och processer har reviderats.

Risakanalys

Risakanalys har genomförts avseende informationssäkerhet i samverkan med ansvarig informationssäkerhetssamordnare i Trelleborgs kommun. En revision avseende informationssäkerhet i det elektroniska journalsystemet har genomförts.

Skolsköterskorna har ett samordnande ansvar för smittskydd i skolan. Under läsåret har covid-19 inneburit att skolsköterskorna har fått fungera rådgivande till elever, personal och vårdnadshavare kring hur smitta kan begränsas samt delta i andra funktioner i skolan på grund av personalfrånvaro som ett resultat av smitta och symtom. När annan personal till följd av restriktioner har arbetat på distans har belastningen ökat för skolsköterskan som inte kan utföra sitt arbete på distans. Detta har i olika utsträckning påverkat möjligheterna att genomföra ordinarie arbetsuppgifter inom den medicinska delen av elevhälsan.

Kompetensutveckling

Den medicinska delen av elevhälsan omfattar ett mycket brett kunskapsområde och kräver stor kompetens hos den enskilda skolsköterskan och skolläkaren. Under läsåret 2020/2021 har tillgången till och möjligheten att delta i kompetensutveckling varit begränsad som ett resultat av covid-19. Under läsåret har några av skolsköterskorna genomgått en digital utbildning om barn med övervikt/fetma. Utbildningen tillhandhölls av verksamhetschefen. Från och med 1

januari 2021 har rektor budgetansvar. Skolsköterskorna kommer därför överens med rektor som närmsta chef om kompetensutveckling.

Samtliga skolsköterskor tar kontinuerligt del av ny forskning och nyheter som finns på Socialstyrelsens, Folkhälsomyndighetens samt Smittskydd Skånes hemsidor.

Förväntad utveckling

Risikanalys, egenkontroll och kompletteringar av rutiner fortsätter enligt plan. Under året har förberedelser för att införa digitala hälsoenkäter samt vaccinationstillstånd gjorts. Detta implementeras kommande läsår och förväntas effektivisera administrationen för skolsköterskorna samt skapa ett kvalitativt underlag för analys av elevers fysiska och psykiska hälsa.

SITHS-kort för säker identifiering har delats ut, men ännu inte implementerats. Detta förväntas ske under det kommande läsåret.

Översyn av möjligheten att införa en gemensam digital plattform för elevhälsans ärenden för samtliga professioner inom elevhälsan kommer att genomföras.

I övrigt se verksamhetsplan för 2021/2022.

Lindha Makne
Verksamhetschef EMI/
Kvalitets- och myndighetschef

Jessica Hall-Lundbäck
Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska